



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

محمد المصطفى  
يا عيسى بن مريم

www.ketab.ir





برگزیده کتاب

# خوشنمای

پژوهشی در زندگانی و سیره امام هادی

ناشر: بهار دلهها  
 مؤلف: ابو الفضل هادی منش  
 چاپخانه: آسمان  
 نوبت چاپ: دوم / ۱۳۹۸  
 تیراژ: ۷۰۰۰ جلد  
 قیمت: ۱۶۰۰۰ تومان

به سفارش نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

دفترقم: ۰۲۵-۳۷۷۴۱۳۶۲

۰۹۱۲ ۷۵۳ ۲۰۴۱ \* ۰۹۱۲ ۷۵۹ ۵۲۸۸

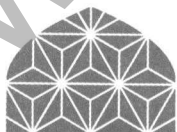
[www.baharnashr.ir](http://www.baharnashr.ir)



کتابخانه ملی

## دومین جشنواره کتابخوانی رضوی

[www.samakpl.ir](http://www.samakpl.ir)



کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران



نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور



وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

معاونت امور فرهنگی



بالاخره در نبرد بین امام هادی علیه السلام و خلفایی که در زمان ایشان بودند، آن کس که ظاهراً و باطناً پیروز شد، حضرت هادی علیه السلام بود؛ این باید در همه‌ی بیانات و اظهارات ما مورد نظر باشد. . . .

یک روز مجاهدت این بزرگوارها - ائمه علیهم السلام - به قدر سالها اثر می‌گذاشت؛ یک روز از زندگی مبارک اینها مثل جماعتی که سالها کار کنند، در جامعه اثر می‌گذاشت. این بزرگواران دین را همین‌طور حفظ کردند، و الاً دینی که در رأسش متوکل و معتز و معتصم و مأمون باشد و علمایش اشخاصی باشند مثل یحیی بن اکثم که با آن‌که عالم دستگاه بودند، خودشان از فساق و فجار درجه یک علنی بودند، اصلاً نباید بماند؛ باید همان روزها بکل کلک آن کنده می‌شد؛ تمام می‌شد. این مجاهدت و تلاش ائمه علیهم السلام نه فقط تشیع بلکه قرآن، اسلام و معارف دینی را حفظ کرد؛

بیانات مقام معظم رهبری ۲/۳/۱۳۹۱





السلام على من اتبع الهدى

# الهدى

بآية رسول الله

پیش کش:

خورشید راهنمای امت از گمراهی؛

امام هادی علیه السلام

و تقدیم به:

.....

.....

.....

.....

.....

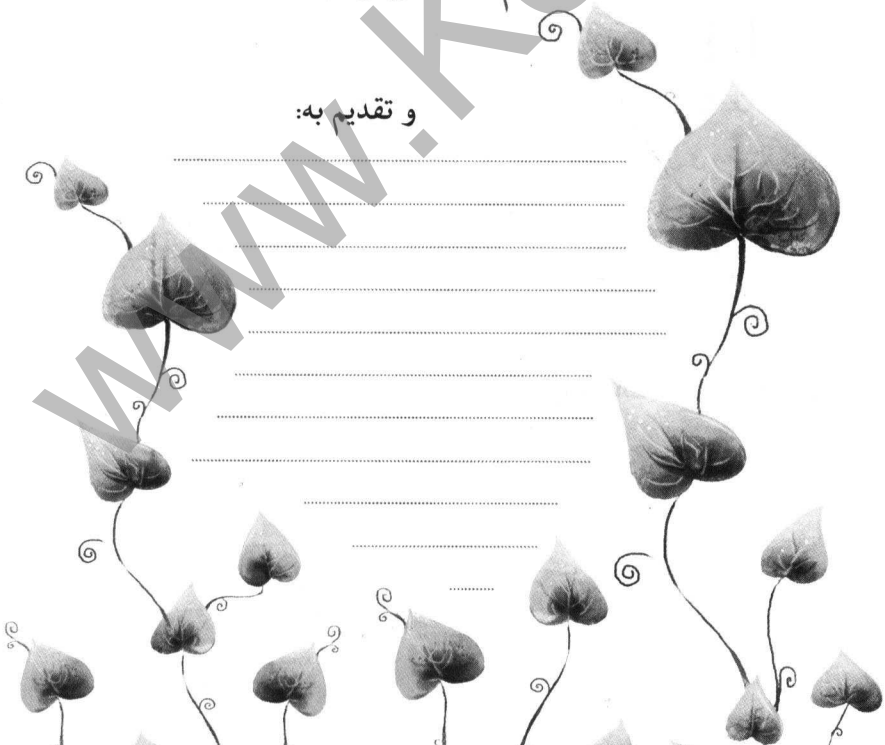
.....

.....

.....

.....

.....



www.ketab.ir

## فهرست

۱۱ ..... دیباچه

### فصل اول: روزنه‌ای به سوی آفتاب

۱۴ ..... شناسه‌ی آفتاب

۱۵ ..... زادروز آفتاب

۱۵ ..... مراسم نام‌گذاری

۱۶ ..... کنیه‌ها و لقب‌ها

۱۶ ..... مادر

۱۷ ..... خاستگاه تربیتی

۱۸ ..... کودکی و نوجوانی

۱۹ ..... شهادت پدر

۲۰ ..... نص بر امامت

۲۳ ..... همسر، فرزندان و نوادگان

### فصل دوم: ویژگی‌های اخلاقی

۲۷ ..... ۱. عبادت

۲۸ ..... ۲. ساده‌زیستی

۳. دانش ..... ۲۸
۴. آگاهی از اسرار ..... ۳۰
۵. سخنوری ..... ۳۲
۶. مهربانی ..... ۳۴
۷. احترام به اهل دانش ..... ۳۴
۸. بخشش ..... ۳۶
۹. سخت کوشی ..... ۳۷
۱۰. بردباری ..... ۳۸
۱۱. شکوه و هیبت ..... ۳۹

### فصل سوم: مبارزات فرهنگی امام هادی علیه السلام

۱. مبارزه‌ی فرهنگی با گروه‌های منحرف عقیدتی ..... ۴۵
۲. تحریر رساله‌ی کلامی ..... ۵۲
۳. مناظره‌های علمی و اعتقادی ..... ۵۳
۴. رفع شبهه‌های دینی ..... ۵۶
۵. مبارزه با خرافه‌پرستی و خرافاتی‌گرایی ..... ۵۹
۶. پاسخ‌گویی به مسائل گوناگون ..... ۶۰
۷. تربیت شاگردان و تقویت نیروهای ارزشی ..... ۶۳
۸. تبیین جایگاه امامت و نشر فرهنگ اصیل اسلامی ..... ۶۷
۹. بسترسازی فرهنگ انتظار ..... ۷۶

### فصل چهارم: مبارزات سیاسی امام هادی علیه السلام

- چهره و عملکرد حکمرانان معاصر ..... ۸۴
- اوضاع سیاسی - اجتماعی عصر امام علیه السلام ..... ۸۶
۱. اوضاع داخلی دولت عباسی ..... ۸۶

۲. فساد، خوش گذرانی و ولخرجی های دربار ..... ۸۹
۳. شکل گیری جنبش ها و مخالفت با حکومت ..... ۹۰
۴. خفقان زدگی و ایجاد فضای وحشت ..... ۹۳
- پیدایش و گسترش نهضت علویان ..... ۹۶
۱. قیام محمد بن قاسم ..... ۹۷
۲. قیام یحیی بن عمرو ..... ۹۸
۳. قیام حسن بن زید ..... ۹۹
۴. قیام حسین بن محمد ..... ۱۰۰
۵. قیام اسماعیل بن یوسف ..... ۱۰۰
- دلایل ناکامی نهضت علویان ..... ۱۰۱
۱. سرکوب گری شدید عباسیان ..... ۱۰۱
۲. نبود همه جانبه نگری ..... ۱۰۲
۳. کمبود نیروهای انقلابی ..... ۱۰۳
۴. ناهماهنگی اعتقادی عناصر انقلابی ..... ۱۰۳
- موضع گیری امام هادی علیه السلام در برابر نهضت علویان ..... ۱۰۴
- عوامل قیام نکردن امام هادی علیه السلام ..... ۱۰۴
۱. فراهم نبودن شرایط ..... ۱۰۴
۲. حفظ مصالح کلی و دراز مدت جامعه اسلامی ..... ۱۰۵
۳. تلاش برای پی ریزی جامعه بیدار ..... ۱۰۶
- مبارزات سیاسی و اجتماعی امام هادی علیه السلام ..... ۱۰۶
۱. زیر سؤال بردن مشروعیت حکومت ..... ۱۰۷
۲. مبارزه با فقیهان درباری ..... ۱۰۸
۳. نفوذ عاطفی بر برخی درباریان ..... ۱۰۹

۴. تقویت پایگاه‌های مردمی ..... ۱۱۱

### فصل پنجم: تبعید امام هادی علیه السلام

عباسیان و چالش‌های فرا روی ..... ۱۱۴

تبعید امام هادی علیه السلام ..... ۱۱۵

واکنش مردم ..... ۱۱۷

رخدادهای بین راه ..... ۱۱۷

ورود امام هادی علیه السلام به سامرا ..... ۱۲۰

تبعیدگاه نظامی ..... ۱۲۱

کابوس‌های متوکل ..... ۱۲۲

توطئه نافرجام ..... ۱۲۲

قتل متوکل، پایانی کوتاه بر توطئه‌ها ..... ۱۲۴

### فصل ششم: شهادت امام هادی علیه السلام

آرامشی زودگذر ..... ۱۲۸

جنایت دیوانه‌وار عباسیان ..... ۱۲۹

پرواز به سوی دوست ..... ۱۲۹

بازتاب خبر شهادت امام هادی علیه السلام ..... ۱۳۰

مراسم تشییع و خاک سپاری ..... ۱۳۰

حرم مطهر امام هادی علیه السلام ..... ۱۳۱

زیارت‌نامه امام هادی علیه السلام ..... ۱۳۳

### فصل هفتم: گلبرگی از آفتاب

گزیده‌ای از سخنان، سیره و کرامات ..... ۱۳۶

۱. جایگاه اطاعت از خدا ..... ۱۳۶

۲. انتقادپذیری ..... ۱۳۶

بیت‌القدس  
الحرمین  
الکعبه  
المنوره



۳. دوستی واقعی ..... ۱۳۶
۴. جایگاه حایر حسینی علیه السلام ..... ۱۳۶
۵. پی آمد بی اعتنائی به مکر خدا ..... ۱۳۷
۶. شکرگزاری راستین ..... ۱۳۷
۷. انسان پست ..... ۱۳۷
۸. بازار دنیا ..... ۱۳۷
۹. پی آمد زشتی ها ..... ۱۳۷
۱۰. سرانجام چاپلوسی ..... ۱۳۷
۱۱. بهتر از نیکی و زیباتر از زیبایی ..... ۱۳۸
۱۲. توقع بی جا ..... ۱۳۸
۱۳. برداشت نیکو از نعمت ها ..... ۱۳۸
۱۴. خشم به زیردستان ..... ۱۳۸
۱۵. عاقبت نارضایتی والدین ..... ۱۳۸
۱۷. همراهان دنیا و آخرت ..... ۱۳۸
۱۸. تمسخر ..... ۱۳۸
۱۹. ناگزیری از مرگ ..... ۱۳۹
۲۰. عزم و اراده ..... ۱۳۹
۲۱. ظهور مقدرات ..... ۱۳۹
۲۲. خودخواهی ..... ۱۳۹
۲۳. بی ثمر بودن جدال ..... ۱۳۹
۲۴. نتیجه‌ی صله رحم ..... ۱۳۹
۲۵. پی آمد فقر و تنگ دستی ..... ۱۴۰
۲۶. پارسایی راستین ..... ۱۴۰

- ۱۴۰ ..... سیره
- ۱۴۰ ..... دوری از هم‌نشین بد
- ۱۴۱ ..... خیرخواهی
- ۱۴۱ ..... پاداش بردباری
- ۱۴۲ ..... برادری و کسب حلال
- ۱۴۳ ..... حقیقت مرگ
- ۱۴۳ ..... کرامات
- ۱۴۳ ..... لشکر حق
- ۱۴۴ ..... زینب کذابه
- ۱۴۶ ..... پیش‌گویی
- ۱۴۸ ..... پرسش
- ۱۵۱ ..... کتاب‌نامه

www.ketab.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

## دیباچه

پس از ظهور اسلام در سرزمین حجاز، چالش‌های فراوانی در مسیر رشد و توسعه‌ی این مکتب وجود داشت. البته پس از رحلت رسول گرامی اسلام ﷺ، نخستین و شاید بزرگ‌ترین آسیب متوجه این دین گردید و آن، اختلافات و کشمکش‌های بسیاری بود که بر سر حاکمیت رخ داد و در نتیجه، حوادث ناگواری رابه بار آورد. بدعت‌ها و انحرافات عقیدتی زیادی نیز در این مسیر پدیدار شد که هر یک، به گونه‌ای دامن‌گیر جامعه‌ی مسلمانان گردید. با روی کار آمدن دولت عباسیان، و گسترش ترجمه و تدوین کتاب‌های غیر اسلامی، سیر جدیدی در پیدایش مکتب‌های عقیدتی مختلف در جهان اسلام آغاز شد و گونه‌ای دگراندیشی در میان اندیشمندان اسلامی پدید آمد که پی‌آمدهای آن در نشست‌های علمی آن دوران بازتاب یافته است. البته این دگراندیشی نوین، در حمایت‌های دربار، به‌ویژه مأمون ریشه داشت.

در این میان، هوشیاری امامان معصوم علیهم‌السلام سدّی پایدار در برابر این توطئه‌ها به‌شمار می‌رفت. دوران زندگانی و امامت امام هادی علیه‌السلام نیز خالی از این سیاست بازی‌ها نبود و بر سنگینی مسؤولیت و رسالت امام،

به عنوان برترین مرجع پاسخ‌گویی به شبهه‌ها و کج‌اندیشی‌ها و برجسته‌ترین جایگاه در رهبری شیعه می‌افزود. خفقان شدید و فشار بیش از حد دستگاه حاکم بر امام و شیعیان، این سنگینی را دوچندان می‌کرد؛ به گونه‌ای که امام، خود و هوادارانش را به درپیش گرفتن سیاست پنهان‌کاری در مراودات اجتماعی ملزم می‌ساخت. کینه‌توزی بیش از حد عباسیان با خاندان پیامبر اکرم ﷺ سبب شد عرصه هر روز بر آنان تنگ‌تر شود و با تبعید و تحت‌مراقبت قرار دادن امام، تشنگان زلال دانش و پیش او را از دریای بی‌کران وجودش دور نگاه دارند. بنابراین، دوران سی و سه‌ساله‌ی امامت امام هادی علیه السلام شاهد تلاش‌های گسترده و مبارزات خستگی‌ناپذیر ایشان در عرصه‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است. مجموعه حاضر، رهاوردی با نگاهی تحلیلی به رویدادهای مهم زندگانی امام هادی علیه السلام است که ابتدا به رخدادهای آغازین زندگانی و بیان ویژگی‌های برجسته‌ی اخلاقی ایشان، دریچه‌ای گشوده است. سپس با بررسی شرایط فرهنگی و سیاسی حاکم بر آن روزگار و مبارزات فرهنگی و سیاسی امام، فضای فرهنگی و سیاسی دوران امامت ایشان را ترسیم و با تحلیل جریان تبعید و شهادت امام و پی‌آمدهای آن، برگ‌هایی از کتاب زندگانی پر خیر و برکت ایشان را مرور کرده است. گلبرگی از سخنان و حکایات آموزنده و کرامت‌های امام نیز پیش‌کش مخاطبان شده است. امید که درخور توجه حضرت ولی عصر - ارواحنا فداه - قرار گیرد.

بمنه و کرمه

ابوالفضل هادی منش - قم المقدسه

رمضان المبارک ۱۴۳۴ قمری

hadimanesh1@gmail.com